

Laboratorium 2

Specyfikacja wymagań funkcjonalnych przedstawiona za pomocą diagramu przypadków użycia

Spis treści	
Cel laboratorium	2
UML.....	2
Diagram przypadków użycia (ang. Use Case Diagram, UCD).....	3
Przykład diagramu przypadków użycia.....	3
Scenariusz przypadku użycia	4

Cel laboratorium

Na podstawie specyfikacji wymagań, zdefiniowanych w ramach poprzednich zajęć laboratoryjnych na leży zaprojektować diagram przypadków użycia oraz zaproponować scenariusze przypadków użycia..

UML

Unified Modeling Language, czyli Zunifikowany Język Modelowania, to standardowy język graficzny używany do wizualizacji, specyfikacji, konstrukcji oraz dokumentacji systemów złożonych, głównie w zakresie inżynierii oprogramowania. UML jest wszechstronny i służy zarówno do modelowania struktury, jak i zachowań systemów.

Główne cechy UML

- Standaryzacja – UML jest międzynarodowym standardem opracowanym przez organizację OMG (Object Management Group).
- Uniwersalność – wspiera modelowanie zarówno systemów oprogramowania, jak i procesów biznesowych.
- Obsługa różnych perspektyw – pozwala na tworzenie wielu rodzajów diagramów, które przedstawiają system z różnych punktów widzenia.

Rodzaje diagramów UML

1. Diagramy strukturalne – opisują statyczną strukturę systemu:
  - Diagram klas – przedstawia klasy i ich zależności.
  - Diagram obiektów – opisuje instancje klas i ich relacje w określonym momencie.
  - Diagram komponentów – pokazuje zależności między komponentami oprogramowania.
  - Diagram wdrożenia – obrazuje fizyczne rozmieszczenie systemu na sprzęcie.
2. Diagramy behawioralne – opisują zachowanie systemu w czasie:
  - Diagram przypadków użycia – prezentuje funkcje systemu z perspektywy użytkowników.
  - Diagram aktywności – obrazuje przepływ działań lub procesów w systemie.
  - Diagram sekwencji – przedstawia interakcje między obiektami w ramach określonego scenariusza.
  - Diagram maszyny stanów – opisuje możliwe stany obiektu i przejścia między nimi.

Zalety UML:

- Współpraca w zespole – umożliwia tworzenie spójnych, zrozumiałych modeli, które ułatwiają współpracę między członkami zespołu.
- Planowanie i dokumentacja – pomaga w analizie i projektowaniu systemu, a także w tworzeniu dokumentacji, która jest pomocna podczas dalszego rozwoju i konserwacji.
- Uniwersalność – można go używać zarówno do małych projektów, jak i złożonych systemów.

UML jest szeroko stosowany w branży IT, a jego znajomość jest często kluczowa dla analityków systemowych, architektów oprogramowania, projektantów i programistów.

Diagram przypadków użycia (ang. Use Case Diagram, UCD)

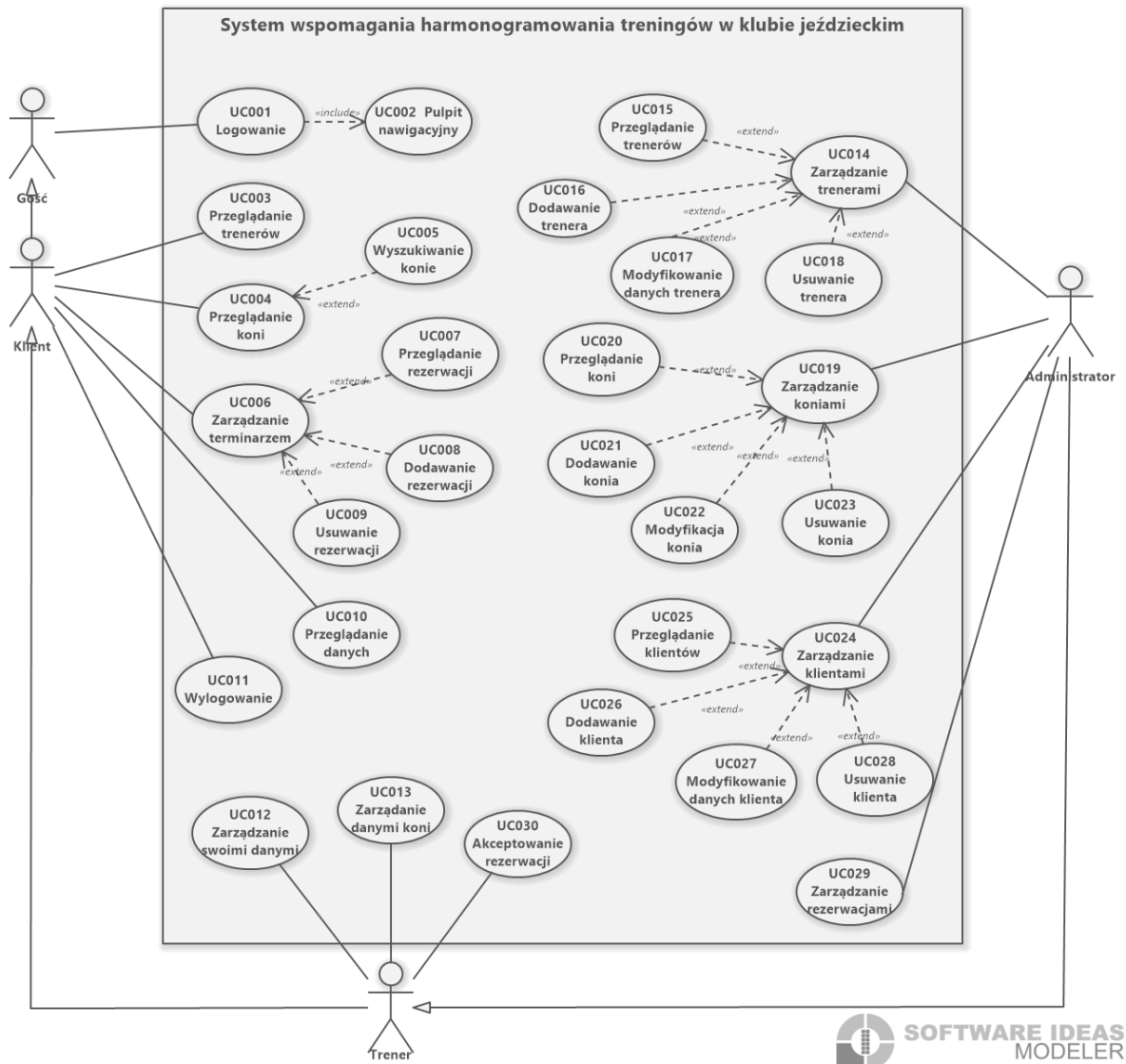
Narzędzie stosowane w inżynierii oprogramowania, szczególnie w analizie systemów, aby zilustrować funkcjonalność systemu i jego interakcje z użytkownikami lub innymi systemami. Składa się z kilku podstawowych elementów:

1. **Aktorzy** – przedstawiają użytkowników (lub inne systemy) wchodzących w interakcję z systemem. Mogą to być konkretne role użytkowników, np. Administrator, Klient lub Użytkownik.
2. **Przypadki użycia** – reprezentują funkcjonalności lub działania, które system oferuje aktorom. Przykłady to Zaloguj się, Wyślij wiadomość lub Złóż zamówienie. Każdy przypadek użycia jest reprezentowany przez owal.
3. **Relacje między przypadkami użycia:**
  - **Include** – relacja wskazująca, że dany przypadek użycia zawsze korzysta z innego przypadku użycia, np. Złóż zamówienie może zawsze korzystać z Wybierz produkt.
  - **Extend** – relacja wskazująca, że dany przypadek użycia może zostać rozszerzony przez inny, jeśli spełnione zostaną pewne warunki.
  - **Generalizacja** – relacja hierarchii między przypadkami użycia lub aktorami, np. Użytkownik i Administrator mogą być podklasami Osoby.
4. **System** – obszar, który zaznacza granice systemu, w którym przypadki użycia są realizowane.

Przykład diagramu przypadków użycia

W projektowanym systemie wyróżnia się czterech aktorów, którzy w zależności od uprawnień posiadają pewne wspólne funkcjonalności systemu. Na Rys. 1 przedstawiono diagram przypadków użycia z uwzględnieniem podziału poszczególnych przypadków użycia oraz przyporządkowania ich do określonych aktorów tj. Gość, Klient, Trener, Administrator.

- Gość – aktor, który może zalogować się do systemu. Aktor Gość musi posiadać konto założone przez administratora systemu.
- Klient – jest to zalogowany użytkownik, ma wgląd w swoje dane, może przeglądać i wyszukiwać trenerów i konie, może tworzyć nowe rezerwacje oraz je anulować. Po-nadto może przeglądać swoje dane i wylogować się z systemu.
- Trener – aktor, który podobnie jak klient ma jedynie kilka funkcjonalności, dodatkowo może akceptować rezerwacje, które są przypisane do niego. Dodatkowo aktor ten może przeglądać wszystkich klientów w aplikacji oraz edytować dane konia.
- Administrator – aktor, który ma wszystkie uprawnienia. Ma dostęp do praktycznie wszystkich funkcjonalności, może edytować, dodawać oraz usuwać wszystkie rekordy takie jak konie, użytkownicy itp. Aktor ten ma wgląd we wszystkie rezerwacje w systemie może je anulować lub dodać nową.

Rys. 1. Diagram przypadków użycia projektowanego systemu.

Scenariusz przypadku użycia

Scenariusz przypadku użycia to szczegółowy opis konkretnej ścieżki działania w ramach przypadku użycia, który przedstawia krok po kroku, jak aktor (użytkownik lub inny system) wchodzi w interakcję z systemem, aby osiągnąć określony cel. Scenariusze są przydatne do zrozumienia, jak system ma funkcjonować w praktyce, i pomagają w wykrywaniu potencjalnych wyjątków i warunków brzegowych.

Struktura scenariusza przypadku użycia

Scenariusz przypadku użycia zazwyczaj zawiera:

- Nazwa scenariusza – jasne określenie, czego dotyczy dany scenariusz.
- Aktor – osoba lub system, który inicjuje interakcję.
- Cel – co aktor chce osiągnąć, korzystając z funkcji systemu.
- Warunki początkowe (przesłanki) – sytuacje lub stany systemu, które muszą być spełnione przed rozpoczęciem scenariusza.

Inżynieria Oprogramowania – Laboratorium

- Przebieg główny (scenariusz podstawowy) – opis kroków interakcji w idealnym przypadku, kiedy wszystko przebiega pomyślnie.
- Scenariusze alternatywne – kroki, które mogą zostać wykonane w zależności od różnych sytuacji lub warunków (np. jeśli aktor wprowadzi niepoprawne dane).
- Warunki końcowe – stan systemu po zakończeniu scenariusza, jeśli zakończył się sukcesem lub niepowodzeniem.

Przykład scenariusza przypadku użycia

Przypadek użycia: Zaloguj się do systemu

- Aktor: Użytkownik
- Cel: Użytkownik chce uzyskać dostęp do swojego konta.
- Warunki początkowe: Użytkownik jest zarejestrowany i zna swoje dane logowania.
- Przebieg główny:
  1. Użytkownik otwiera stronę logowania.
  2. Użytkownik wprowadza swoją nazwę użytkownika i hasło.
  3. System weryfikuje dane logowania.
  4. System przyznaje dostęp i przekierowuje użytkownika do strony głównej.
- Scenariusz alternatywny (dla kroku 3):
  - Jeśli dane logowania są niepoprawne, system wyświetla komunikat o błędzie i pozwala na ponowne wprowadzenie danych.
- Warunki końcowe: Użytkownik jest zalogowany i ma dostęp do swojego konta albo widzi komunikat o błędnych danych logowania.

Scenariusz 1 Logowanie do systemu

Element	Opis
Przypadek użycia	Zaloguj się do systemu (UC001)
Aktor	Użytkownik
Cel	Użytkownik chce uzyskać dostęp do swojego konta
Warunki początkowe	Użytkownik jest zarejestrowany i zna swoje dane logowania
Przebieg główny	1. Użytkownik otwiera stronę logowania. 2. Użytkownik wprowadza swoją nazwę użytkownika i hasło. 3. System weryfikuje dane logowania. 4. System przyznaje dostęp i przekierowuje użytkownika do strony głównej.
Scenariusz alternatywny	Krok 3: Jeśli dane logowania są niepoprawne, system wyświetla komunikat o błędzie i pozwala na ponowne wprowadzenie danych.
Warunki końcowe	Użytkownik jest zalogowany i ma dostęp do swojego konta albo widzi komunikat o błędnych danych logowania.

Scenariusze przypadków użycia stanowią dokładne odwzorowanie interakcji między aktorem a systemem, co ułatwia ich implementację i testowanie.